

Uzvišeni ciljevi – hadž

Hatib: dr. Mahir ibn Hamed el-Muajkili

19. zulkade 1438. po Hidžri / 11. august 2017.

Hvala Allahu Koji nas je uputio u islam, i Koji je propisao da se hodočasti Njegova Časna kuća, i učinio ga uzrokom ulaska u Džennet i praštanja grijeha. Zahvaljujem Mu, uzvišen neka je, od Njega pomoć i oprost tražim, i pripisujem Mu samo dobro.

Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji druga nema, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, neka su na njega Allahov blagoslov i mir, i na njegovu časnu porodicu, ashabe, tabiine i sve one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjeg dana.

Cijenjeni vjernici, oporučujem sebi i vama bogobožnost, jer je bogobožnost najbolja poputnina, opskrba i ušteda za Dan povratka Allahu. Uzvišeni kaže: "I onim, što vam je potrebno za put, snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobožnost. I Mene se bojte, o razumom obdareni!" (El-Bekara, 197)

Hodočasnici Allahove Časne kuće, blago vama zbog posebnosti koju vam je Allah dao: došli ste u Njegovu Svetu kuću, zanijetili ste obavljanje uzvišene islamske dužnosti, krenuli ste ka Drevnom hramu, odazvali ste se Allahu iz mjesta dalekih. Posjeta ovih blagoslovljenih mjesta, s nijetom hadža i umre, podiže stepene kod Allaha, iskupljuje grijeha i loša djela. U dva *Sahiba* od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Umra do umre iskupljuje grijeha učinjene između njih, a za hadž mebrur (primljen kod Allaha) nema druge nagrade osim Dženneta."

O vjernici! Evo, ovo je Meka i njena svetost, Kaba i njena ljepota. Ovdje su Zemzem, El-Hidžr, otvoreni dio Kabe, Hadžerul-esved, Crni kamen, Mekamu Ibrahim, mjesto na kojem je stajao Ibrahim kada je gradio Kabu, Safa, Merva, Mešaril-haram, Mina i

Arefat. Koliko je samo poslanika i vjerovjesnika hodočastilo ovu Kuću, i koliko su puta obišli sva ova mjesta, mešaire – obilježja i simbole hadža, s iskrenim nijetom i telbijom!

Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio Oproštajni hadž, on je prošao ovim nepreglednim prostranstvima, a njihova brda, kotline, brežuljci i doline kao da su mu pričali svoju priču o onima koji su davno prije njega prošli njima. Imam Muslim bilježi od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored doline Ezrek i upitao: “Koja je ovo dolina?” Rekli su: “Dolina Ezrek.” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: “Kao da gledam Musaa, alejhis-selam, kako se spušta s prijevoja, glasno učeći telbiju.” Zatim je prošao pored prijevoja Herša, pa je upitao: “Koji je ovo prijevoj?” Rekli su: “Prijevoj Herša.” A on reče: “Kao da gledam Junusa, alejhis-selam, na crvenoj devi, u ogrtaču od vune, s povocem od palminog vlakna, kako uči telbiju.”

U *Musnedu* imama Ahmeda navodi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je obavljao hadž, prošao dolinom Usfan, pa ih je podsjetio da su ovom dolinom, prije njega, prošli poslanici Hud i Salih, alejhimas-selam, odazivajući se Božijem pozivu da hodočaste Drevni hram. Na Oproštajnom hadžu, dok je stajao na Arefatu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio se ljudima: “Boravite na mjestima vaših obreda, jer ona su baština vašeg oca Ibrahima, alejhis-selam.” (Ebu Davud u *Sunenu*)

Na ovaj način, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, želio je podsjetiti svoj ummet na “karavanu plemenitih vjerovjesnika”, kako bi ummet išao njihovim putem. Časni Kur’an ukazuje na ovu činjenicu riječima: “Neka vam mjesto na kojem je stajao Ibrahim bude prostor iza koga ćete molitvu obavljati!” (El-Bekara, 125), i poziva da se slijedi otac vjerovjesnika i predvodnik pravovjernika Ibrahim, alejhis-selam: “Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov Pravi put” (El-En’am, 90).

Na dan džume, za vrijeme Oproštajnog hadža, na blagoslovljenom Arefatu, došao je Džibril Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa riječima istine: “Sada sam

vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.” (El-Maida, 3)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je ljudima na Dan nahra – žrtvovanja kurbana: “Uzmite od mene svoje obrede, jer ne znam da li ću, poslije ove godine, više ikada obaviti hadž.” (Muslim)

Hadž je uzvišeni ibadet, čija uzvišenost proizlazi iz uzvišenosti Drevnog hrama, a u čijoj su se karavani smjenjivali Allahovi poslanici i vjerovjesnici, Ibrahim, Salih, Hud, Musa, Junus, Muhammed i drugi Allahovi vjerovjesnici i odabranici, neka je na njih Božiji mir i blagoslov. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U mesdžidu Hajf klanjalo je sedamdeset vjerovjesnika.” (Taberani, *Mu'džem*) U tome će ih slijediti Isa, alejhis-salam, pred Sudnji dan.

U Muslimovom *Sabihu* od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, bilježi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, sin Merjemin će zanijetiti hadž ili umru, ili će ih spojiti u jednom obredu, u klancu Revha.”

Vjera svih vjerovjesnika je jedna i svi oni pozivali su ljude da obožavaju jednog Gospodara. Imam Buhari bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vjerovjesnici su braća po ocu (prvom vjerovjesniku Ademu), majke su im različite, a vjera im jedna.” To znači da su im principi vjerovanja – akide isti, a vjerozakoni su im različiti.

Cijenjeni vjernici! Tevhid – obožavanje Allaha jedinog, neka je sveto Njegovo ime, smatra se najuzvišenijim i najčasnijim ciljem, intencijom hadža. Drevna kuća podignuta je na temeljima tevhida i zbog tevhida. Uzvišeni kaže: “I kada smo kao pribježište Ibrahimu pokazali mjesto gdje je Hram, rekli smo: ‘Ne smatraj Nama nikoga ravnim’” (El-Hadždž, 26).

Tevhid – Božija jednoća, vjernici, temelj je vjere. Džabir, radijallahu anhu, rekao je: “Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ko sretne Allaha a nije Mu pripisivao druga, ući će u Džennet, a ko sretne Allaha pripisujući Mu druga, ući će u Vatru.’”

U mudroj Objavi zapisano je: “Ko drugog Allahu smatra ravnim, Allah će mu ulazak u Džennet zabraniti i boravište njegovo će Džehennem biti; a nevjernicima neće niko pomoći.” (El-Maida, 72)

Tevhid, iskreno i čisto vjerovanje uzrok je brisanja grijeha i loših djela. Tirmizi bilježi u Sunenu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Rekao je Uzvišeni Allah: ‘O sine Ademov, kada bi mi došao s grijesima kolika je Zemlja, a ne budeš Mi nikoga ravnim smatrao, Ja ću ti doći s isto toliko oprosta.’”

Ummete islama, kao što je Allah, džellešanuhu, naredio ljudima da Ga iskreno obožavaju, isto tako je naredio dobročinstvo prema Svojim robovima, poštivanje njihove časti, ispunjavanje njihovih prava, samilost i blagost. Na Oproštajnom hadžu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, savjetovao je Omera, radijallahu anhu: “O Omere, ti si jak čovjek, nemoj se gurati s drugim ljudima zbog Hadžerul-esveda, jer bi mogao povrijediti slabijeg od sebe. Ako nađeš prazan prostor, priđi i dodirni Crni kamen, a ako ne nađeš, okreni se prema njemu, i kaži: ‘La ilahe illallah Allahu ekber!’” (Ahmed)

Ovo je opća Poslanikova preporuka svim vjernicima da budu blagi, samilosni, nježni i sažaljivi, a posebno u ovim blagoslovljenim vremenima i mjestima masovnog okupljanja ljudi, gdje vladaju velike gužve, kako niko nikoga ne bi povrijedio ili uznemirio.

Znajmo, cijenjeni vjernici, da nije moguće postići punu nagradu za obred osim s blagošću i ljubaznošću, jer Uzvišeni Allah daje za blagost ono što ne daje za grubost. Imam Muslim bilježi od Aiše, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “O Aiša, Allah je blag i voli blagost, i daje za blagost ono što ne daje za grubost, ili za bilo šta drugo.”

Rekao je imam Nevevi, Allah mu se smilovao: “Poslanikove riječi ‘daje za blagost’ znače: nagrađuje blagost više nego što nagrađuje druge ljudske osobine.”

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svojim primjerom pokazao je najsuptilnija značenja olakšavanja i samilosti, u riječima i djelima, pa je tako na Oproštajnom hadžu, kao što prenosi Džabir, radijallahu anhu, govorio: “Ovdje sam prinio žrtvu, i cijela Mina je prostor za žrtvovanje, i neka svako od vas žrtvuje tamo gdje se nalazi. Ovdje sam stajao, i cijeli Arefat je prostor za stajanje, i cijela Muzdelifa je prostor za stajanje.” (Muslim)

Na Bajram, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije upitan ni za jedan obred, učinjen prije ili poslije, a da nije rekao: “Ispravno si postupio, nema grijeha u tome.” Došao mu je čovjek i rekao: “Nisam znao, pa sam obrijao glavu prije klanja kurbanu”, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Zakolji kurban, nema grijeha u tome.” Došao je drugi čovjek i rekao: “Nisam znao, pa sam zaklao kurban prije nego što sam bacio kamenčiće.” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Baci kamenčiće, i nema grijeha u tome.” Toga dana, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije upitan ni za jedan obred, učinjen prije ili poslije, a da nije rekao: “Ispravno si postupio, nema grijeha u tome.” (Muttefekun alejhi)

Na Poslanikovu blagost i lijepo ponašanje ukazuje i slučaj koji se desio na Oproštajnom hadžu, u toku sa’ja, obrednog hodanja između Safe i Merve. Naime, kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljajući sa’j, došao do Merve, ljudi su dozivali jedni druge: “Dođite, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u Mesdžidul-haramu.”

Došli su sa svih strana, pa čak i starije žene su izašle iz kuća, kako bi gledali u Poslanikovo mubarek lice. Kada se počela stvarati gužva, ne htjevši nikoga povrijediti, i iz samilosti, obazrivosti i blagosti prema njima, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao je svoju jahalicu kako bi ga svi mogli vidjeti. Ostatak sa’ja Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je na jahalici.”

To vam je bio Poslanik, on je na mjestu naših očeva i majki!

S druge strane, hadž predstavlja najblistaviji izraz vjerskog bratstva i imanske duhovne veze. Hadžije, svi zajedno, tavafe oko Allahove kuće, iskupljaju se na platou Arefata, spavaju na Muzdelifi: njihov Bog je jedan, njihova djela su jedno, njihova odjeća je jedna i njihova kibla je jedna.

Na Oproštajnom hadžu, pred kraj dana Arefata, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, skrušeno je i predano molio Allaha, džellešanuhu i upućivao Mu dove, a kada je nastupilo vrijeme polaska, pozvao je Usamu ibn Zejda, radijallahu anhu, da bude njegov pratilac na devu. I ljudi su ga počeli dozivati. Neki, koji su tek bili primili islam, pomislili su da je Usama jedan on arapskih velikodostojnika, a ostali su nemalo zapanjeni kada se pred njima pojavio crnopusi mladić, spljoštenog nosa, kovrdžave kose, i, poskakujući, popeo se na Poslanikovu devu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je baš njemu, između ostalih hadžija, ukazati počast jahanja sa Vjerovjesnikom na istoj devu. Kao da je, ovakvim odabirom, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio obznaniti dokidanje svih razlika među ljudima i pod stopala svoje jahalice zakopati sve paganske veze i relacije, i svojim ličnim primjerom pokazati da nema prednost Arap nad nearapom, niti bijelac nad crncem, osim po bogobožnosti. Uzvišeni kaže: “O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa.” (El-Hudžurat, 13)

Jedan od uzvišenih ciljeva hadža jeste uspostavljanje zikra – spominjanja i veličanja Allaha. Svi oblici pokornosti Allahu, džellešanuhu, propisani su s ciljem uspostavljanja zikra. Najveću nagradu za propisani ibadet imaju oni koji najviše spominju Allaha dok čine taj ibadet. Rekao je Ibn Kajjim: “U svakom djelu, ibadetu najbolji su oni koji najviše Allaha spominju i veličaju dok čine taj ibadet. Najbolji postači su oni koji najviše spominju Allaha tokom posta; najbolji udjelitelji milostinje su oni koji najviše spominju Allaha tokom udjeljivanja; najbolje hadžije su one koje najviše spominju Allaha tokom obavljanja hadža.”

Od momenta kada zanijeti hadžske obrede pa sve do oproštajnog tavafa, hadžija je u zikru. Ebu Davud bilježi u *Sunenu* od Aiše, radijallahu anha, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tavaf oko Kabe, sa’j između Safe i Merve, i bacanje kamenčića, propisani su radi uspostavljanja zikra – spominjanja Allaha.” Prema tome, hadž je određen broj dana i noći, koji počinju spominjanjem Allaha i završavaju spominjanjem Allaha, u kojem nema prostora ni za šta drugo, osim iskrene vjere, Božije jednoće i spominjanja i veličanje Silnog i Hvaljenog. Uzvišeni kaže: “A kad završite obrede vaše, opet spominjite Allaha, kao što spominjete pretke vaše, i još više Ga spominjite! Ima ljudi koji govore: ‘Daj Ti nama, Gospodaru naš, na ovome svijetu!’ Takvi na onom svijetu neće imati ništa. A ima i onih koji govore: ‘Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovome i na onome svijetu, i sačuvaj nas patnje u Ognju. Njih čeka nagrada koju su zaslužili! – A Allah brzo sviđa račune.” (El-Bekara, 200–202)

Cijenjeni vjernici, jedan od najuzvišenijih ciljeva šerijata jeste lahkoća i olakšavanje ljudima, a posebno u oblasti ibadeta, obredoslovlja. To je, u isto vrijeme, i mudrost slanja poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni kaže: “Onima koji će slijediti Poslanika, Vjerovjesnika, koji neće znati čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvrćati ih, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna im zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. Zato će oni koji budu u njega vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – postići ono što budu željeli.” (El-A’raf, 157)

Na temelju toga, možemo kazati da olakšavanje obreda hadža muslimanima i hizmet gostima Gospodara spada u najplemenitije ciljeve šerijata. Allah, džellešānuhu, počastio je zemlju Dva harema, Kraljevinu Saudijsku Arabiju dočekom i prihvatom Njegovih gostiju i hodočasnika Njegove kuće, koja je utrošila ono najvrednije i najdragocjenije u obezbjeđenju najboljih uslova za hodočasnike Allahove kuće i posjetioce Poslanikove džamije. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio je svoje rođake koji su pojili hadžije sa izvora Zemzema, kazavši im: “Radite i trudite se, jer

to što radite je dobro djelo. Da se ne bojim za vas – tj. da vam drugi ne preotmu ovu blagodat kada mene vide među vama – i ja bih se spustio dolje i stavio bih uže na svoje rame.” (Buhari)

Briga o hadžijama, mu’temirima i posjetiocima, zaštita njihove sigurnosti i interesa, pružanje svih vrsta pomoći, posebno u ovim blagoslovljenim danima, spada u časna djela, koja su objedinila u sebi vrijednost vremena i vrijednost mjesta.

Ako je ukazivanje na dobro djelo jednako njegovom činjenju u nagradi, šta je tek sa pomaganjem i olakšavanjem drugima u činjenju dobrog djela? Neka Allah nagradi vlasti ove zemlje i sve one koji rade u službi hodočasnika Allahove časne kuće, njene organe sigurnosti i murabitune – vojnike koji bdiju na njenim granicama. Za sve vas upućujemo iskrenu dovu Allahu, džellešanuhu, da blagoslovi vaš trud, i čuva vas od svakog zla, sprijeda i odzada, i nadamo se da će vas obuhvatiti Poslanikova radosna vijest: “Dva oka neće doticati Vatra: oko koje je plakalo iz straha od Allaha i oko koje je bdjelo na Allahovom putu.” (Tirmizi, *Sunen*)

Blago li se svakom oku koje je bdjelo u službi gostiju Milostivog i oku koje je bdjelo na granicama, radi sigurnosti zemlje i odbijanja agresora. Blago vama na ovim dobrotama i blagoslovima, vrijednostima i dobrim djelima. Znajte, cijenjeni vjernici, da vam je Allah naredio plemenitu stvar, počevši od Sebe: “Allah i meleki Njegovi blagosilju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!” (El-Ahzab, 56)

Allah podario meni i vama blagoslov u časnom Kur’anu, i okoristio mene i vas njegovim ajetima i mudrom opomenom.

Rekoh ovo, i od Allaha tražim oprost za vas i za sebe od svih grijeha, On mnogo prašta i milostiv je.

